

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

14 august 2018

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componență:

Președinte:

Elena Covalenco

Judecători:

Liliana Catan

Iurie Diaconu

Ion Guzun

Iurie Bejenaru

judecând, fără participarea părților, recursul ordinar declarat de către inculpat, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 15 mai 2018 în cauza penală în privința lui

Ostrev Cristofor xxxx.

Termenul de examinare a cauzei:

Instanța de fond - 12.01.2018 - 13.03.2018;

Instanța de apel - 18.04.2018 - 15.05.2018;

Instanța de recurs - 16.07.2018 - 14.08.2018,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Ungheni din 13 martie 2018, *cauza fiind examinată conform art. 364¹ Cod de procedură penală*, Ostrev Cristofor a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art.264 alin.(1) Cod penal la amendă în mărime de 375 (trei sute șaptezeci și cinci) unități convenționale, ce constituie 18750 (optsprezece mii șapte sute cincizeci).

A fost respinsă ca nefondată cererea procurorului privind încasarea cheltuielilor de judecată din contul inculpatului în beneficiul statului.

2. Pentru a pronunța sentința instanța de fond a reținut că, la 01 decembrie 2017, aproximativ la ora 16.50, Ostrev Cristofor conducând automobilul de marca „VOLKSWAGEN POLO”, cu numere de înmatriculare, xxxx, pe traseul R-1, Chișinău - Ungheni- Sculeni, la km 114+7,1 m, ignorând prevederile pct. 45, alin. (1), lit. b) RCR, conform căruia, conducătorul trebuie să conducă vehiculul în conformitate cu limita de viteză stabilită, ținând permanent seama de dexteritatea în conducere care i-ar permite să prevadă situațiile periculoase și situația rutieră; al.(2), conform căruia, în cazul în care în limita vizibilității apar obstacole, care pot fi observate de conducător, el trebuie să reducă viteza sau chiar să oprească, pentru a nu pune în pericol siguranța traficului, pct. 51 lit. c) RCR, care prevede că, înaintea depășirii conducătorul vehiculului trebuie să se asigure că poate efectua depășirea

fără a pune în pericol sau a stânga circulația din sens opus, adică banda de pe care urmează să se angajeze are un spațiu suficient și viteza vehiculului ce urmează a fi depășit permite executarea acestei manevre; a tamponat lateral dreapta hipomobilul condus de cetățeanul Struc Veaceslav, care staționa pe partea dreaptă a carosabilului.

În rezultatul accidentului rutier pasagerului hipomobilului, Munteanu Iulia, i-a fost cauzată fractura marginală a maleolei laterale a piciorului stâng care, se califică ca vătămare medie cu dereglarea sănătății de lungă durată.

3. Nefiind de acord cu sentința a declarat apel procurorul, solicitând casarea acesteia, pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care lui Ostrev Cristofor să-i fie numită pedeapsă sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității în mărime de 140 ore, cu încasarea din contul inculpatului a cheltuielilor judiciare în valoare de 869 lei.

În motivarea cererii apelantul a invocat că:

- în privința inculpatului a fost stabilită o pedeapsa blândă în raport cu fapta comisă și cu urmările prejudiciabile survenite. Aplicarea celei mai blânde sancțiuni - amenda penală, poate doar să încurajeze comiterea pe viitor a altor infracțiuni similare și nu poate contribui la realizarea scopurilor pedepsei penale stipulate în art. 61 Cod penal, adică restabilirea echității sociale, corectarea condamnațiilor, precum și prevenirea comiterii de noi infracțiuni. Recunoașterea de către inculpat a vinovăției în comiterea faptelor incriminate, denotă dorința acestuia de a fi judecat în ordinea art. 364¹ Cod de procedură penală și, respectiv, de a obține o pedeapsă mai ușoară, dar nu caracterizează pozitiv personalitatea inculpatului;

- la reducerea pedepsei penale stabilite în ordinea art. 364¹ alin.(8) Cod de procedură penală, instanța de judecată nu a ținut cont de prevederile art. 64 alin. (3) Cod penal, stabilind valoarea amenzii sub limita minimă generală de 500 unități convenționale. În asemenea circumstanțe, instanța eronat a aplicat legislația în partea ce ține de calcularea și stabilirea sancțiunii penale, micșorând nejustificat cuantumul amenzii contrar criteriilor generale de individualizare a pedepsei penale. Or, limitele de pedeapsă stabilite de art. 64 alin. (3) Cod penal sunt intangibile și nu pot fi încălcate, indiferent de norma penală sau procesual-penală invocată, care aparent ar ameliora situația inculpatului;

- respingerea cererii privind încasarea cheltuielilor de judecată din contul condamnatului ca fiind ilegală, este eronată, deoarece se întemeiază pe art. 143 alin. (2) Cod de procedură penală, care a fost abrogată prin Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative, nr. 316 din 22.12.2017, în vigoare din 09.02.2018 și în astfel de circumstanțe, cheltuielile de judecată suportate de către stat urmează să fie încasate din contul lui Ostrev Cristofor.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 15 mai 2018, a fost admis apelul declarat, casată parțial sentința instanței de fond în partea stabilirii pedepsei și partea cheltuielilor judiciare, rejudecată cauza și pronunțată o

nouă hotărâre prin care, lui Ostrev Cristofor i s-a stabilit pedeapsă pe art. 264 alin.(1) Cod penal, amendă în mărime de 500 unități convenționale, adică 25000 (douăzeci și cinci mii) lei și dispusă încasarea de la inculpat în contul statului cheltuielile judiciare în sumă de 869 lei.

În rest, dispozițiile sentinței au fost menținute.

4.1. Instanța de apel a reținut că, probele administrate la cauza penală sunt pertinente și utile, coroborează cu întreaga sistemă de probe și demonstrează cu certitudine vina inculpatului în comiterea infracțiunii imputate, prevăzută de art. 264 alin.(1) Cod penal.

Referitor la numirea pedepsei, Colegiul penal a considerat necesar de a admite apelul procurorului, deoarece instanța de fond, la numirea felului și măsurii de pedeapsă a ținut cont de unele circumstanțe reale și personale cum ar fi, caracterul și gradul de pericol social și prejudiciabil al infracțiunii, conform prevederilor art. 16 alin.(3) Cod penal, se referă la infracțiuni mai puțin grave, de personalitatea infractorului, că nu are antecedente penale.

În acest context, Colegiul penal a conchis că instanța de fond eronat i-a stabilit lui Ostrev Cristofor pedeapsa sub formă de amendă în mărime de 375 (trei sute șaptezeci și cinci) unități convenționale, deoarece sancțiunea art. 264 alin.(1) Cod penal prevede amendă în mărime de până la 650 unități convenționale, iar conform prevederilor art.64 alin.(3) Cod penal, mărimea amenzii pentru persoanele fizice se stabilește în limitele la 500 la 3000 unități convenționale, iar pentru infracțiunile săvârșite din interes material – până la 20000 unități convenționale, luându-se ca bază mărimea unității convenționale la momentul săvârșirii infracțiunii.

Mărimea amenzii se stabilește în funcție de gravitatea infracțiunii săvârșite și de situația materială a celui vinovat și a familiei sale. Luând în considerare circumstanțele cauzei, instanța de judecată poate dispune achitarea amenzii în rate timp de până la 5 ani.

În așa circumstanțe, pedeapsa numită de instanța de fond sub formă de amendă în mărime de 375 (trei sute șaptezeci și cinci) unități convenționale, este sub nivelul minimului general al pedepsei amenzii, adică mai puțin de 500 u.c., fapt ce este inaplicabil, or, conform prevederilor legale sus-indicate și practicii judiciare, este imposibil, în orice situații, aplicarea pedepsei amenzii sub minimul general, adică sub 500 u.c.

Privitor la solicitarea apelantului ce ține de încasarea de la inculpat în beneficiul statului a cheltuielilor de judecată pentru efectuarea expertizelor medico-legale în mărime de 869 lei, Colegiul penal a reiterat că, potrivit art.229 alin.(1), (2) și (3) Cod de procedură penală, cheltuielile judiciare sunt suportate de condamnat sau sunt trecute în contul statului. Instanța de judecată poate obliga condamnatul să recupereze cheltuielile judiciare, cu excepția sumelor plătite interpreților, traducătorilor, precum și apărătorilor în cazul asigurării inculpatului cu avocat care

acordă asistență juridică garantată de stat, atunci când aceasta o cer interesele justiției și condamnatul nu dispune de mijloacele necesare. Achitarea cheltuielilor judiciare poate fi suportată și de condamnatul care a fost eliberat de pedeapsă sau căruia i-a fost aplicată pedeapsă, precum și de persoana în privința căreia urmărirea penală a fost încetată pe temeiuri de nereabilitare. Instanța poate elibera de plata cheltuielilor judiciare, total sau parțial, condamnatul sau persoana care trebuie să suporte cheltuielile judiciare în caz de insolvabilitate a acestora sau dacă plata cheltuielilor judiciare poate influența substanțial asupra situației materiale a persoanelor care se află la întreținerea lor.

Potrivit prevederilor art. 227 alin. (1), (3) Cod de procedură penală, cheltuieli judiciare sunt cheltuielile suportate potrivit legii pentru asigurarea bunei desfășurări a procesului penal și cheltuielile judiciare se plătesc din sumele alocate de stat dacă legea nu prevede altă modalitate.

În opinia instanței, aliniatul (3) a normei indicate este o normă generală și nu obligă statul să suporte cheltuielile ci să le achite la momentul necesar pentru a facilita operativitatea acțiunilor organului de urmărire penală și pentru a nu condiționa termenul rezonabil prin încasarea cheltuielilor judiciare de la părțile în proces.

Totuși, Codul de procedură penală prevede unele situații și împrejurări, în prezența cărora, cheltuielile judiciare sunt suportate de către stat și nici într-un caz de către inculpat.

Conform art. 143 Cod de procedură penală, efectuarea expertizei este obligatorie când expertiza se dispune și se efectuează, în mod obligatoriu, pentru constatarea: 1) cauzei morții; 2) gradului de gravitate și a caracterului vătămarilor integrității corporale și astfel, Colegiul ținând cont de faptul că alin. (2) al art. 143 a fost abrogat prin Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 316 din 22.12.2017, în vigoare din 22.12.2017, potrivit căreia *plata expertizelor judiciare efectuate în cazurile prevăzute la alin. (1) se face din contul mijloacelor bugetului de stat*, solicitarea apelantului cu privire la încasarea de la inculpat în beneficiul statului a cheltuielilor judiciare în mărime de 869 lei este una întemeiată.

5. Împotriva deciziei a declarat recurs ordinar inculpatul, prin care solicită casarea acesteia, cu menținerea sentinței instanței de fond.

În motivarea recursului indică că, instanța de apel nu a ținut cont de circumstanțele atenuante și de prevederile art. 78 Cod penal, aplicând o pedeapsă sub formă de amendă mai mare decât instanța de fond, dispunând neîntemeiat și încasarea cheltuielilor judiciare din contul inculpatului.

6. Asupra recursului declarat procurorul a depus referință, prin care s-a expus pentru respingerea acestuia, ca fiind neîntemeiat și lipsit de temeiuri legale.

7. Judecând recursul ordinar și verificând legalitatea hotărârii atacate în baza

materialelor din dosar, Colegiul penal lărgit conchide că acesta urmează a fi respins din următoarele considerente.

Potrivit art. 435 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală, *juducând recursul instanța este în drept să respingă recursul ca inadmisibil, cu menținerea hotărârii atacate.*

Potrivit art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, *hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.*

În sensul art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, *hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel.* Erorile de drept pot fi erori de drept formal sau procesual și erori de drept material sau substanțial. Instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Raportând aceste prevederi la speța examinată, Colegiul penal lărgit evidențiază că, din conținutul recursului declarat de către inculpat, rezultă că este de acord cu starea de fapt stabilită de instanțele de judecată, precum și cu încadrarea juridică a acțiunilor sale, însă critică decizia instanței de apel numai în latura stabilirii pedepsei, considerând că aceasta este prea aspră și greșit individualizată și în latura civilă, privind încasarea cheltuielilor judiciare.

În atare circumstanțe, având în vedere că autorul recursului nu contestă starea de fapt stabilită de instanțele de fond și nici încadrarea juridică a acțiunilor inculpatului, Colegiul lărgit nu se va pronunța asupra acestor aspecte, dar va analiza alegațiile recurentului în privința hotărârii instanței de apel referitor la chestiunea de individualizare a pedepsei și încasării cheltuielilor de judecată.

Instanța de recurs menționează că, în conformitate cu prevederile art. 75 Cod penal, prin criterii generale de individualizare a pedepsei se înțeleg cerințele (regulile) stabilite de lege, de care este obligată să se conducă instanța de judecată la aplicarea fiecărei pedepse, pentru fiecare persoană vinovată în parte.

La fel, legea penală acordă instanței de judecată o posibilitate largă de aplicare în practică a principiului individualizării răspunderii penale și a pedepsei penale, ținând cont de caracterul și gradul prejudiciabil al infracțiunii săvârșite, de persoana celui vinovat, de circumstanțele cauzei care agravează sau atenuază răspunderea, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale familiei acestuia.

Colegiul menționează că pedeapsa aplicată persoanei recunoscute vinovate trebuie să fie echitabilă, legală și corect individualizată, capabilă să restabilească echitatea socială și să realizeze scopurile legii și pedepsei penale, în strictă conformitate cu dispozițiile părții generale a Codului penal și stabilirea pedepsei în limitele fixate în partea specială.

Instanța de judecată trebuie să se conducă de limitele pedepsei stabilite de sistemul dreptului penal, care sunt relativ determinate. Aceste pedepse sunt: minimum și maximum prevăzut de fiecare infracțiune în parte.

Astfel, lui Ostrev Cristofor în baza art. 264 alin.(1) Cod penal i-a fost stabilită pedeapsa sub formă de amendă în mărime de 500 unități convenționale, adică în limitele prevăzute de lege și totodată, s-a luat în considerație faptul că inculpatul în prezența avocatului său a solicitat examinarea cauzei în baza art. 364¹ Cod de procedură penală.

Or, sancțiunea art. 264 alin.(1) Cod penal prevede amendă în mărime de până la 650 unități convenționale, iar conform prevederilor art.64 alin.(3) Cod penal, mărimea amenzii pentru persoanele fizice se stabilește în limitele la 500 la 3000 unități convenționale, iar pentru infracțiunile săvârșite din interes material – până la 20000 unități convenționale, luându-se ca bază mărimea unității convenționale la momentul săvârșirii infracțiunii.

Prin urmare, instanța de apel corect și-a argumentat poziția la aplicarea pedepsei care este una echitabilă, stabilită în limitele legii și direct proporțională cu gravitatea faptei comise, luându-se în considerație comportamentul inculpatului până și după comiterea infracțiunii, precum și atitudinea lui față de infracțiunea comisă, de consecințele acesteia și care va fi în măsură să atingă scopul pedepsei penale, de restabilirea echității sociale și corectarea condamnatului.

Pedeapsa penală, potrivit art. 61 Cod penal, este o măsură de constrângere statală și un mijloc de corectare și reeducare a condamnatului, care are drept scop restabilirea echității sociale, corectarea acestuia, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni din partea condamnaților, cât și a altor persoane. Or, ca măsură de constrângere, pedeapsa are pe lângă scopul său represiv și o finalitate de exemplaritate, în ce privește comportamentul făptuitorului.

Din decizia instanței de apel se constată că, la stabilirea și aplicarea pedepsei, instanța a avut în vedere scopul și criteriile de individualizare a acesteia, prevăzute de art. 7, 61, 64 alin. (3), 75 și 76 Cod penal.

Reieșind din cele expuse supra, Colegiul penal lărgit statuează că pedeapsa sub formă de amendă în mărime de 500 unități convenționale, a fost stabilită și individualizată corect, în așa fel încât acesta să se convingă de necesitatea respectării legii penale și totodată, evitarea în viitor a săvârșirii unor fapte similare.

Referitor la solicitarea recurentului precum că instanța de apel nefondat a dispus încasarea cheltuielilor de judecată în beneficiul statului, Colegiul reține ca fiind argumentată poziția instanței, or, potrivit art. 227 Cod procedură penală, cheltuieli judiciare sunt cheltuielile suportate potrivit legii pentru asigurarea bunei desfășurări a procesului penal. Cheltuielile judiciare cuprind sumele plătite sau care urmează a fi plătite martorilor, părții vătămate, reprezentanților lor, experților, specialiștilor, interpreților, traducătorilor și asistenților procedurali; cheltuite pentru

păstrarea, transportarea și cercetarea corpurilor delictive; care urmează a fi plătite pentru acordarea asistenței juridice garantate de stat; cheltuite pentru restituirea contravalorii obiectelor deteriorate sau nimicite în procesul de efectuare a expertizei sau de reconstituire a faptei; cheltuite în legătură cu efectuarea acțiunilor procesuale în cauza penală. Cheltuielile judiciare se plătesc din sumele alocate de stat dacă legea nu prevede altă modalitate.

Conform alin. (2) art. 229 Cod de procedură penală, instanța de judecată poate obliga condamnatul să recupereze cheltuielile judiciare, cu excepția sumelor plătite interpreților, traducătorilor, precum și apărătorilor în cazul asigurării inculpatului cu avocat care acordă asistență juridică garantată de stat, atunci când aceasta o cer interesele justiției și condamnatul nu dispune de mijloacele necesare. Achitarea cheltuielilor judiciare poate fi suportată și de condamnatul care a fost eliberat de pedeapsă sau căruia i-a fost aplicată pedeapsă, precum și de persoana în privința căreia urmărirea penală a fost încetată pe temeiuri de nereabilitare.

Prin urmare, în cazul supus judecării, Colegiul constată că cheltuielile judiciare în sumă de 869 lei au fost suportate de stat pentru efectuarea expertizei judiciare pentru constatarea gradului de gravitate și a caracterului vătămărilor integrității corporale cauzate de către Ostrev Cristofor în urma acțiunilor sale infracționale.

Subsidiar, Colegiul reține că, obligația inculpatului de a suporta cheltuielile judiciare este principală și integrală, întrucât săvârșirea unei infracțiuni atrage în mod inevitabil desfășurarea urmăririi penale și a judecării cauzei, pentru a i se aplica pedeapsa infractorului, obligația de a suporta cheltuielile judiciare îi revine în principal acestuia.

Prin urmare, instanța de recurs conchide că la judecarea cauzei în ordine de apel, instanța a respectat prevederile legale relevante prescrise la art. 414-419 Cod de procedură penală și a pronunțat o hotărâre legală și întemeiată, iar temei pentru admiterea recursului ordinar declarat de avocat în numele inculpatului nu există și potrivit legii, se impune respingerea lui ca inadmisibil, cu menținerea hotărârii atacate.

Rezumând aceste constatări, Colegiul atestă corectitudinea concluziei instanței de apel, care a examinat și a realizat o justă interpretare și aplicare a normelor de procedură penală, decizia adoptată fiind întemeiată și argumentată, iar temei pentru admiterea recursului ordinar declarat de inculpat nu există și potrivit legii, se impune respingerea lui ca inadmisibil, cu menținerea hotărârii atacate.

8. În conformitate cu prevederile art. 435 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală, Colegiul penal

D E C I D E :

Respinge ca inadmisibil recursul ordinar declarat de către inculpatul Ostrev Cristofor, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 15 mai 2018, în propria cauză penală, cu menținerea hotărârii atacate.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată la 29 august 2018.

Președinte

Elena Covalenco

Judecători

Liliana Catan

Iurie Diaconu

Ion Guzun

Iurie Bejenaru